

Автор

как проблема
теоретической
и исторической
ПОЭТИКИ

Сборник научных статей

В двух частях

Часть 2

Министерство образования Республики Беларусь

УЧРЕЖДЕНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ
«ГРОДНЕНСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ ЯНКИ КУПАЛЫ»

Автор
как проблема
теоретической
и исторической
ПОЭТИКИ

Сборник научных статей

В двух частях
Часть 2

Гродно
ГрГУ им. Я.Купалы
2008

УДК 82.09.091
ББК 83.3 (2=Рус)-021
А22

Редакционная коллегия:

Т.Е.Автухович, доктор филологических наук (отв. редактор);
А.Варда, доктор филологических наук;
Б.Ф.Егоров, доктор филологических наук;
О.В.Зырянов, доктор филологических наук;
И.А.Каргашин, доктор филологических наук;
Т.Е.Комаровская, доктор филологических наук;
А.В.Леденев, доктор филологических наук;
Т.Ф.Семьян, доктор филологических наук;
И.С.Скоропанова, доктор филологических наук;
В.Ф.Соколова, доктор филологических наук;
О.К.Шинкоренко, доктор филологических наук.

Рецензенты:

Гончарова-Грабовская С.Я., доктор филологических наук,
профессор (БГУ);
Жук И.В., доктор филологических наук,
профессор кафедры белорусской литературы ГрГУ им. Я.Купалы.

Автор как проблема теоретической и исторической поэтики :
А22 сб. науч. ст. В 2 ч. Ч. 2 / ГрГУ им. Я.Купалы ; редкол.: Т.Е.Автухович
(отв. ред.) [и др.]. – Гродно : ГрГУ, 2008. – 388 с.
ISBN 978-985-515-111-2 (ч. 2)
ISBN 978-985-515-109-9

В сборник включены статьи по следующим направлениям: авторское начало в контексте «бессознательной поэтики»; гендерные аспекты авторства; автор массовой литературы; автор и интертекст; автор и культурно-исторический контекст; автор и читатель: понимание, реконструкция смысла, интерпретация, герменевтические аспекты авторства. Адресуется всем интересующимся актуальными проблемами современной литературоведческой науки. Издание осуществляется при финансовой поддержке Белорусского республиканского фонда фундаментальных исследований.

УДК 82.09.091
ББК 83.3 (2=Рус)-021

ISBN 978-985-515-111-2 (ч. 2)
ISBN 978-985-515-109-9

© Учреждение образования
«Гродненский государственный университет
имени Янки Купалы», 2008

В. Ф. Жылевіч (Мінск)

**СІМВОЛІКА Ў РАМАНЕ-ПРЫТЧЫ «ЭЛЕАЗАР,
АЛЬБО КРЫНІЦА І КУСТ» МІШЭЛЯ ТУРНЬЕ**

Міфалагічны матэрыял у прытчавым творы спрыяе шырокаму выкарыстанню разнастайных формаў іншасказання, і, у прыватнасці, сімволікі і алегорыі, што дазваляе, на думку беларускага даследчыка

Ул.Якіменкі, «сфакусіраваць думку, узняць яе да ўзроўню чыстага ўвасаблення» [1, с.101].

Наяўнасць сімвалаў і алегорый у прытчы сведчыць пра яе двухслаёвасць, суіснаванне двух планаў, адзін з якіх – прамы, павярхоўны; другі – больш глыбокі, прыхаваны. Першы – скіраваны на раскрыццё другога, хаця ў некаторых выпадках і сам сабой уяўляе самастойную каштоўнасць. Гэтую рысу прытчы адзначае французскі літаратуразнаўца Д.Комб: «Уся сутнасць алегорыі заключаецца ў тым, што яна часта мае літаральнае значэнне і адпаведны сэнс... Таму многія прытчы, калі іх чытаць павярхоўна ці няўважліва, могуць здацца звычайнымі апавяданнямі»¹ [2, р.73].

Ступень складанасці вытлумачэння першага плану вызначаецца задумкай аўтара і залежыць ад таго, на які ўзровень чытацкага разумення ён разлічвае. На ранняй стадыі свайго развіцця прытча змяшчала настолькі відавочны падтэкст, што першы план не мог уяўляць сабой хаця б якой-небудзь самастойнай каштоўнасці: праз яго дакладна навінен быў чытацца падтэкст. Напрыклад, у вядомай біблейскай прытчы пра сейбіта кожны з элементаў іншасказання бачны вельмі дакладна: пасеянае зерне азначае дабро; месца пры дарозе – сэрца таго, хто разумее боскае слова; птушкі – гэта нячысты, які выкрадае пасеянае ў сэрцы; камяністая глеба – увасабленне таго, хто з радасцю прымае духоўныя веды, але застаецца няўстойлівым: калі пачнецца ганенне за іх, адразу адмаўляецца і здраджвае. І. урэшце, пасеянае зерне сімвалізуе таго, хто чуе святое, але людскія клопаты і спакушэнне багаццем заглушаюць добрыя пачуцці, і ён застаецца духоўна бясплодным. Прытчу пра сейбіта можна ужываць у любы час. сярод усіх народаў, і яна заўсёды будзе актуальнай.

У сучасным рамане-прытчы значнасць першага плану павялічылася, што прывяло да развіцця самакаштоўнага падзейнага аспекта і паглыблення змястоўнага боку.

Суадносіны паміж першым і другім планамі цяжка ўявіць адназначна. У рэдкіх выпадках яны з'яўляюцца раўназначнымі, у асноўным жа падтэкст пераважае. «Пры паспяховай алегорыі аповед на другім узроўні дамінуе над аповедам на першым узроўні, і неабходнасць захоўваць выразнасць алегарычнага значэння наносіць шкоду рэалістычнаму плану» [3, с.109].

Пранікненне чытача ў падтэкст прытчы мае пэўную спецыфіку і шмат у чым залежыць ад таго, якую ступень праўдападобнасці аўтар

¹ Тут і далей пераклад з французскай мовы наш – В.Ж

надае прытчаваму аповеду. У тых выпадках, калі першы план у творы цалкам рэалістычны і сімвал (ці алегорыя) не відавочны, пранікненне ў падтэкст адбываецца не адразу, а толькі тады, калі чытач назапасіць іх крытычную колькасць і зразумее, што каштоўнасць уяўляе не сам па сабе аповед, а менавіта той другі план, які закладзены ў ім. Чытач рэтраспектыўна ўзнаўляе ўсю лінію другога плану з самага пачатку і ўжо далей успрымае дзеянне твора па дзвюх лініях.

Прыкладам можа паслужыць раман-прытча «Пятніца, альбо Ціхаакіянскі Лімб» («*Vendredi ou Les Limbes du Pacifique*») М.Турнье. Ва ўступным раздзеле капітан ван Дэйсел варожыць на картах таро Рабінзону, галоўнаму герою твора, прадказваючы яму выпрабаванні, якія Рабінзон зазнае, і метамарфозы, якія здзейсняцца з ім. Так, здабыванне падтэкставай інфармацыі адбываецца паступова, пры супастаўленні трактоўкі адзінаццаці выцягнутых карт з падзеямі ў жыцці Рабінзона: ізаляцыя персанажа, яго аддаленасць ад сям'і і свету, пераходны перыяд, працягласць якога не вызначана і які можа ўключачь у сябе і зыходжанне ў пекла, і далучэнне да прэнатальнага стану, і нават уяўную смерць героя, вяртанне Рабінзона і яго ўключэнне ў жыццё ў новай якасці.

У тых жа выпадках, калі ў творы адразу ўключаны сігналы другога плану (іншасказанні, сімвалы, алегорыі), тэкст першапачаткова пачынае ўспрымацца па дзвюх лініях, і дэкадзіраванне прытчавай задумкі адбываецца адначасова з успрыняццём сімвалаў і алегорый.

У рамане М.Турнье «Элеазар, альбо Крыніца і Куст» («*Eléazar ou La Source et le Buisson*») адзнакай другога плану служыць сімвал акіяну і апісанне стану прыроды: «*L'enfant pasteur voyait déferler, venant de l'ouest océan, une immense vague de brume douce et argentée. Il savait que l'après-midi serait sombre et que personne ne troublerait sa solitude*» [4, р.11]. Як вядома, акіян прадстаўляе сабой стыхію, якая рэпрэзентуе станы ад напружана глыбокіх да штармавых ці ціхамірна сузіральных. Так, у рамане з першых радкоў падкрэсліваецца супярэчлівая, складаная прырода характару галоўнага героя – Элеазара. Аўтар настройвае чытача на ажыццяўленне пошукаў ісціны разам са сваім персанажам.

Сімвал акіяну сустракаецца яшчэ ў адным з самых крытычных эпізодаў рамана – падчас падарожжа Элеазара на караблі. Пастар тады звяртаецца да воднай стыхіі ва ўнутраным маналогу: «*C'était cela, l'océan, un espace où le temps n'existe pas*» [4, р.60]. У дадзеным выпадку пісьменнік укладае ў сімвал так званае «гранічнае» значэнне своеасаблівай мяжы паміж светам жыцця і змрокам смерці («*un navigateur n'est pas un vivant à part entière, qu'il flotte pour le temps de la*

traversée dans les limbes situés à mi-chemin de la vie et de la mort» [4, p.59]). Далей – рытарычнае пытанне: «*Le grand large n'a-t-il pas une evidente affinité avec l'eau-dela?»* Насамрэч, згодна з традыцыяй, плаванне па акіяне пастара Элеазара можна трактаваць як шэраг выпрабаванняў перад пачаткам службы вышэйшым ідэалам. З падобнай мэтай аўтар уводзіць і *сімвал карабля* як аднаго з самых значных у хрысціянскай сімволіцы. Карабель бачыцца вандроўкай праз бурныя воды жыцця. Увогуле карань слова «*une navire*» («карабель») – лацінскі і ў біблейскім плане абазначае паству, якая імкнецца выражавацца ад марнасці чалавечага жыцця і прысвяціць яго служэнню Богу.

У рамане сімвал *вады* будзе фігураваць у эпізодзе, калі падлетак Элеазар з-за значнай адлегласці ад дома да крыніцы, замест чыстай вады насіў для сям'і брудную. Пад гэтым маецца на ўвазе няўпэўнасць, хісткасць веры хлопца. Але тут жа змяшчаецца цытата з Бібліі: «Кожны, хто п'е ваду гэтую, будзе смагнуць зноў; а хто будзе піць ваду, якую Я дам яму, той не будзе смагнуць вавек; а вада, якую я дам яму, зробіцца ў ім крыніцай вады, якая пацячэ ў жыццё вечнае» (Ев. паводле Яна, 4:13–14), што сведчыць аб спадзяванні аўтара на духоўнае ўдасканаленне як галоўнага героя, так і любога чалавека.

Звыклае станочнае значэнне *сімвала «la pluie»* («дождж») як жыццёвай сілы, якая ліецца з неба і змяшчае боскае бласлаўленне, аўтар у кантэксце запазычаных біблейскіх сюжэтаў пра Садом і Гамору і пра Сусветны патоп перайначвае ў негатыўнае. Ён паказвае, што распушчанаць, амаральнасць грамадства можа быць жорстка пакарана прыроднымі катаклізмамі, напрыклад, патопам.

Сімвал «l'orage» («навальніцы»), які разумеецца праяўленнем сілы Найвышэйшага, з'яўляецца тады, калі сямейства О'Брайдаў амаль што дасягнула сваёй заповітнай мары – Каліфарнійскай зямлі – у метафарычным плане ўвасаблення лепшага жыцця і будучыні. «*Plus tard ils durent essayer un orage d'une terrible violence et franchir des torrents grossis par des pluies diluviennes»* [4, p.121], – аўтар гіпербалізуе моц навальніцы і, хутчэй за ўсё, імкнецца паказаць, якой яскравасці можа дасягнуць свабоднае ад заганаў жыццё чалавека.

У кола сімвалаў воднай стыхіі можна ўключыць і рэлігійны *сімвал «le lait»* («малако»), які неаднаразова сустракаецца ў творы. Ён сімвалізуе сабой першую ежу, што дарыць чалавеку моц, і мае сакральны сэнс. Багацце «Зямлі Заповітнай», Ханаана, заключаецца ў тым, што там «цячэ малако і мёд» (Зыход. 3:8). У канцы свайго шляху Элеазар узрушана ўскрыквае: «*Californie, terre de lait et de miel, te voila donc, et ta richesse surpasse les promesses que fit Dieu à son peuple errant!*»

[4, p.124]. У творы шмат біблейскіх алюзіяў на іншасказальны характар вобразаў малака і мёда для выбранай сям’і (народа). Так, паказальнымі з’яўляюцца вядомыя выразы «боскае слова – лепей за мёд» (Пс. 118:103); «мядовыя рэкі новага раю» (пра словы Адкрыцця Ісуса Хрыста); «скала салодкамоўная» (пра цэла Хрыстовае) (Пс. 118:108-116).

М.Турнье ўкладае ў сімвал «каменя» сакральны сэнс, у кантэксце падарожжа сямейства, у момант, калі здзяйснююцца цуды: «*Moïse lève la main et frappe deux fois le rocher, et il en sort de l'eau en abondance*» [4, p.98], яго можна трактаваць як знак адзінства, сілы, сталай асновы, апоры і надзейнасці.

У рамане «Элеазар, альбо Кырніца і Куст» сімвал «*la terre*» («зямля») таксама ўжываецца ў рэлігійным значэнні: зямля ўвасабляе чэрава, з якога ўсё выходзіць і туды ж вяртаецца. Письменнік робіць акцэнт і на негатыўным сэнсе гэтага сімвала: «*seul l'adulte, solidement enraciné dans la terre vivante, redoute l'arrachement d'une mort inattendue et injuste*» [4, p.11]. У дадзеным моманце зямля, абмытая крывёй нявінных пакутнікаў, становіцца прыкладам пакарання забойцы. пазбаўляючы яго сваіх прыродных дароў.

«*Les montagnes*» («горы») – вельмі распаўсюджаны сімвал у М.Турнье. Аднак у кожнага з іх значэнне яго рознае. У рамане «Элеазар, альбо Кырніца і Куст» гэта сімвал блізкасці да Бога; горы тут – тая субстанцыя, якая ўзвышаецца над паўсядзённым жыццём чалавецтва і дасягае сферы неба. Яны быццам натхняюць падарожнікаў (сямейства О’Брайдаў) на іх нялёгкім шляху да лепшай будучыні: «*la haute montagne, qu'ils ne connaissaient pas, leur réservait encore des surprises bonnes et mauvaises*» [4, p.121].

У рамане М.Турнье сімвал «*храма*» (галіканскай семінарыі, у якой вучыўся Элеазар) сведчыць аб намаганнях людзей пабудаваць жыццё на зямлі ў адпаведнасці з архітэктурнай прыгажосцю. Нягледзячы на «*l'austerité du régime quotidien, auquel ses camarades et lui étaient astreints*», ці не таму вучоба у семінарыі здавалася надлетку Элеазару раем «*après les jours et les nuits passés sur la lande cotière avec son troupeau*» [4, p.18]. Пачуццё раю, светлыя адчуванні ў душы персанажа лёгка тлумачацца: храм са старажытных часін сімвалізуе касмічны цэнтр, які злучае нябёсы і зямлю; узыход да духоўнага прасвятлення.

«*Le feu*» («агонь»), распалены пасярод пустыні сям’ёй Элеазара мае сакральны сэнс. Агонь у дадзеным выпадку натхняе людзей на добрыя справы і адухаўляе іх. Менавіта ў той момант, калі сям’я сядзіць каля агню і прамаўляе вячэрнія малітвы, адбываецца ачышчэнне Хасэ,

збаўленне яго ад злых сілаў. І ён, змяніўшы свой разбойніцкі лад жыцця, у далейшым абараняе О'Брайдаў і паступова становіцца праведным чалавекам.

Нябесная іпастась у рамане М.Турнье прадстаўлена *сімваламі нябёсаў, аблокаў і анёлаў*. Нябёсам пісьменнік адводзіць ролю аб'екта рэлігійнага шанавання, бо зверху зыходзіць святло, а аблогі ўвасабляюць покрыва вяршыні той гары, дзе жыве Бог. У вобразе «воблачнага слупа» паўстаў Гасподзь у другой кнізе Масае перад ізраільцамі, якія выходзілі з Егіпта (Зых. 13:21). У творы з *сімвалам «неба»* звязаны кожны новы перыяд у руху персанажаў да свайго збаўлення: *«le second jour, le ciel et la campagne riaient tout autant que la veille»* [4, p.75], потым *«les jours suivants, le ciel se couvrit de nuages»* [4, p.75] і яшчэ *«dans le ciel clair et froid, un dur soleil du printemps donnait... un contour netteté cristalline»* [4, p.62]. Так, пісьменнік узвышае нябёсы, якія то радуюцца духоўным перамогам сямейства, то засмучаюцца іх няўдачамі.

Сімвал «анёла» ў М.Турнье найбольш глыбокі сэнс набывае ў эпизодзе размовы Элеазара і Эстэр. Традыцыйна *анёлы* сімвалізуюць сабой праваднікоў Боскай волі, ахоўнікаў бязвінных і праведных, з імі звязваюцца ўсялякія цуды, праяўленні звышнатуральнай сілы. Аднак аўтар з іроніяй парушае традыцыйны сакральны сэнс сімвала: «Ён (анёл) злятае з нябёсаў, несучы людзям боскае пасланне і перадае ім яго, часам паспяхова, а часам і не вельмі» [4, p.27]. і «ўзгадвае» нядобрую ролю анёлаў падчас Сусветнага Патопу і спаленых гарадоў – Садома і Гаморы.

Да сімвалаў нябеснай стыхіі ў рамане можна паўнапраўна аднесці і *«l'oeil»* («вока»), сэнс якога фарміруюць рэлігійныя асацыяцыі: *«voir»* («бачанне») – гэта сузіранне свету ў яго жывым зменлівым быцці. М.Турнье канцэнтруе ўвагу на вачах свайго героя і, у прывагнасці, на яго поглядзе з той мэтай, каб праілюстравачь унутраную моц Элеазара, яго «боскую абранасць». Сімвал «усёбачнага вока» ў творы – гэта алюзія на Бога, які не пакідае Элеазара на шляху да вышэйшых мэтаў.

Вобраз-сімвал «le coeur» («сэрца») таксама мае рэлігійную грактоўку. Вядома, што пасля таго, як сімвал *«сэрца»* быў ужыты яшчэ ў грэчаскіх міфах (міф пра Дыяниса), ён стаў сімвалізаваць сабой сродак сувязі галоўнага героя з Богам. У рамане М.Турнье сэрца як сімвал з'яўляецца своеасаблівым месцам узаемадзейння чалавечага і Боскага пачаткаў.

Асноўным прынцыпам спалучэння прыведзеных сімвалаў з'яўляецца антытэза – у ходзе аповеду супрацьпастаўляюцца палярныя

стыхіі: вада-полюмя, нябёсы-зямля, кантрастныя паняцці і сутнасці: месяц-сонца-горы-нізіны-дождж-малако; мэта-вынік.

У рамане М.Турнье «Элезар, альбо Крыніца і Куст» шмат сімвалічных вобразаў жывёлаў, якія, у асноўным выяўляюцца праз біблейскі ракурс. Так, напрыклад, сімвалы свяшчэнных жывёлаў прадстаўлены змяёй, бізонам, канём, авечкай, баранам, цялём і сабакам.

«*Le serpent*» («змяя») – самы складаны з усіх сімвалаў, увасобленых у творах літаратуры, але і самы распаўсюджаны, самы старажытны з іх. У яго два бакі: добры і злы. Змяя прадстае то ў вобразе ворага, то героя, то монстра. Як вядома, з дапамогай чарадзеянага жазла Майсей выклікаў «пакаранні егіпецкія» ў краіне фараона, а таксама, калі ізраільцяне ў сваім доўгім шляху да Зямлі Запаветнай пачалі наракаць супраць свайго прарока, Бог наслаў на іх раз'юшаных атрутных змей. Калі ж людзі пакаяліся, Усявышні загадаў вялікаму прароку прынесці меднага змея і падняць яго высока на слупе, каб паўзун адным толькі поглядам вылечваў атручаных людзей. У творы М.Турнье, у асноўным, абыгрываецца значэнне «бронзавага змея», якога сімвалізуе палка-змяя пастара. Прадстае змяя і ў выглядзе індзейскага правадыра па мянушцы («*Serpant d'Airain*»). На працягу ўсяго рамана пастар Элезар не расстаецца са сваёй палкай, якая служыць яму напамінам пра ролю чалавека, выбранага Богам. У размове з індзейскім правадыром выяўляецца негатыўны бок змяі: «*l'inversion maligne est sa vocation... Porte-Lumière a enseigné sa sagesse ténébreuse au premier couple humain, Adame et Eve...*» [4, р.90-91]. М.Турнье невыпадкова падкрэслівае, што пры небяспецы змяя абараняе менавіта галаву. Гэтым ён намякае, што чалавек павінен найперш думаць галавою, прымаючы рашэнні ў любой жыццёвай сітуацыі. Письменнік вельмі часта ўводзіць у рамане *сімвал змяі*, але ён не праводзіць мяжы паміж злым і добрым пачаткамі, спадзеючыся на тое, што сам чыгач знойдзе яе дакладна як у творы, так і ў сваім асабістым жыцці.

Роля астатніх вобразаў сімвалічных жывёлаў у рамане-прытчы больш сціплая. Калі письменнік ілюструе тую ці іншую ідэю, ён скарыстоўвае толькі сімвалы, якія нясуць у сабе сакральны сэнс.

Напрыклад, у пустыні сям'і О'Брайдаў пагражае статак «*les berges*» («бізонаў») на чале з самым гіганцкіх памераў. «*Le pasteur ne comprit rien d'abord à la masse obscure... Une vision d'apocalypse, des milliers de réprouvés chassés dans les ténubres par la colere de Dieu!*» [4, р.87]. Відавочна, што бізон тут сімвалізуе смерч, смяротны пачатак.

Як вядома, у Святым Пісанні сімвал «*le cheval*» («каня») мае сакральны сэнс. Напачатку твора М.Турнье распавядае пра тое, што ў

Сэма Пелгрэйва, аднаго з эпизадычных персанажаў, было дзве пары коней: белыя і вараныя. Белыя – сімвал сонечнага святла, жыцця і духоўнага прасвятлення, вараныя – сімвал смерці, д’ябла, першыя запрагаліся для вяселляў, другія – для пахаванняў. Такім чынам, М.Турнье, свярдае, што і цёмныя, і светлыя сілы будуць нязменна суправаджаць герояў рамана. І потым, калі О’Брайды, бацька і сын, выбіраюць коней, каб пераехаць пустыню, пісьменнік апелюе да лічбы *quatre*⁹ («чатыры»), якая сімвалізуе цэласнасць, сукупнасць, паўнату. І хаця падчас падарожжа раўнавага парушаецца, бо трое з коней паміраюць, сэнсавая нагрузка на «*Gus blanc aux pommes*» («белага Гюса ў яблыках») не памяншаецца, таму што застаецца надзея. Раман заканчваецца словамі: «Бенжамін ганарліва асядлаў Гюса – свайго коніка... каб спусціцца ў вялікую каліфарнійскую даліну – даліну кветак і фруктаў» [4, р.122]. Тое, што Бенжамін асядлаў светлага каня падаецца аўтарам як добры знак, які азначае перамогу і мужнасць. Гэты герой М.Турнье вярхом на Гюсе параўноўваецца з Георгіем Перамоганосцам, які ў біблейскім сюжэце з кап’ём у руцэ змагаецца з ліхам менавіта на белым кані.

Сімвал «*Le chien*» («сабакі») з клічкай Васілёк (за імем «*Bluet*» – традыцыйна замацаваны сэнс даверу) ўвасабляе ў рамана адданасць і самаахвярнасць. Васілёк суправаджае О’Брайдаў падчас нялёгкага шляху па пустыні. Увогуле, у хрысціянстве сабака для Боскага пастыра – добры сімвал і таму быў нават эмблемай духавенства. Менавіта Васілёк адчувае, што разбойніку Хасэ патрэбна дапамога, каб выратаваць яго душу, увязнутую ў зладзействах, і сабака своеасаблівым чынам падштурхоўвае яго зрабіць першы крок да набожнай сям’і: «*Soudain il [José] tressaillit. Le chien l’accueillait comme un ami, lui baisait la main, l’invitait en somme à se joindre à la famille...*» [4, р.103].

Сімвалы *расліннага царства*, у большасці, маюць язычніцкае паходжанне, таму М.Турнье абышоў іх сваёй увагай. Толькі аднойчы, калі вырашаецца пытанне, дзе працаваць Элеазару: у майстэрнях сталяром, ці на полі пастухом, аўтар згадвае дуб як сімвал моцы, трываласці, высакароднасці, і яліну як сімвал вечнага жыцця. І такім чынам характарызуе свайго героя.

Выкарыстанне М.Турнье ў рамана-прытчы «Элеазар, альбо Крыніца і Куст» хрысціянскай сімвалікі – гэта спосаб паказаць новыя

⁹ Чацьвёрка – сімвалічная лічба Новага Запавету. Чатыры часткі сустракаюцца у сімваліцы амаль што паўсюль: чатыры ракі раю, якія утвараюць крыж; чатыры Евангеллі, евангелісты, галоўныя архангелы; чатыры бацькі царквы; вялікія прарокі; галоўныя дабрачыннасці (мудрасць, шчырасць, справядлівасць, памяркоўнасць) ды інш.

вобразы ў іх першапачатковым архітэпічным значэнні. З дапамогай такога сэнсавага нарошчвання пісьменнік далучае чытачоў да разумення прыроды добра і зла, жыцця і смерці.

Спіс літаратуры

1. Якименко, В. Границы и возможности (Миф и притча в современной литературе) / В.Якименко // Вопросы литературы. – 1978. – №11. – С.97–104.
2. Combe, D. Les Genres litteraires / D.Combe. – Paris, 1992.
3. Ильина, М.Е. Структурно-семантические и композиционные особенности текста притчи (на материале американской литературы XVIII – XX веков): дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / М.Е.Ильина. – Львов, 1984.
4. Tournier, M. Eleazar ou La Source et le Buisson / M.Tournier. – Paris, 1996.

СОДЕРЖАНИЕ

АВТОРСКОЕ НАЧАЛО В КОНТЕКСТЕ «БЕССОЗНАТЕЛЬНОЙ ПОЭТИКИ». ГЕНДЕРНЫЕ АСПЕКТЫ АВТОРСТВА. АВТОР МАССОВОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

Вирина Г.Л. (Санкт-Петербург)	Цвет как элемент авторской интенции в романах Генриха Белля «Дом без хозяина» и «Бильярд в половине десятого»	3
Локтевич Е.В. (Лида)	Проблема гендерной самоидентификации лирического героя З. Гиппиус	18
Яковлева Н.А. (Москва)	Роман М. Вивега «Воспитание девушек в Чехии» – «элитарная» или «массовая» литература?	26
Булгакова А.А. (Гродно)	Топика и авторская индивидуальность	33
Леушева С.Ю. (Череповец)	Архетип «зеркало» в лирике Ф.И. Тютчева и К.Д. Бальмонта	41
Жылевич В.Ф. (Минск)	Символика ў раманае-прытчы «Элеазар, альбо Крыніца і Ҷуст» Мішэля Турнье	47
Чукічова Н.П. (Гродна)	Група сюжэтных функцый са значэннем руху ў паэтыцы беларускіх легендаў і паданняў	55
Сорокина И.В. (Гродно)	Гендерный аспект модальности художественного текста	63
Вурман А.В. (Гродно)	Сюжет о Крысолове в поэме Г. Шенгели «Искусство»	66
Жегало А.В. (Гродно)	Поэтика чуда в повести Н.С. Лескова «Запечатленный ангел»: христианские истоки и авторские интенции	72
Ганцаж Н., Оеух Т. (Слупск)	Авторская концепция свободы в произведениях В.С. Гроссмана	78
Куна И.А. (Гродно)	Мотив оборотничества в массовой постмодернистской прозе (В. Пелевин «Жизнь насекомых», «Священная книга оборотня»)	85

АВТОР И ИНТЕРТЕКСТ, АВТОР И КУЛЬТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИЙ КОНТЕКСТ

Леденев А.В. (Москва)	Тайна Найта: иностранный как русский в первом англоязычном романе В.Набокова	90
Бароўка В.Ю. (Віцебск)	Мастацкі этнаграфізм у раманах У.Караткевіча і Л.Рублеўскай	100
Крыцка-Михновска И. (Варшава)	Польский период в жизни и творчестве Зинаиды Николаевны Гиппиус	109
Гінак Е.С. (Мінск)	Феномен медиальности в романе У.Эко «Таинственное пламя королевы Лоаны»	118
Лебедева В.А. (Череповец)	Автобиографический герой «Былого и дум» как тип западника («кружковый» период)	124
Кучеровская-Марцевая В.Н. (Мінск)	Необарочная концепция реальности в рассказе А.Табукки «Маленькие незначительные недоразумения»	130
Мордечко С.С. (Гродно)	Леонид Леонов и символизм	136
Браковская Е.В. (Даугавпилс)	Звуковые представления в творчестве Ч.Роберта Метьюрина и Дж.Шеридана Ле Фаню	141
Мурзин Л.И. (Гродно)	В.Я.Брюсов о литературе и собратях по перу (на материале «Дневников» 1891 – 1910 гг.)	148
Шталікова Ю.К. (Гродно)	Метареализм Ольги Седаковой (на примере цикла «Дикий шиповник»)	156
Прастакоў В.М. (Мінск)	Аповесць «Візія ранабві» як адзін з этапаў пераходу артураўскага міфу ў русла агульнаеўрапейскай традыцыі	162
Мосюрчак В.В. (Москва)	Эсхатологический миф как модель мира в «Солнце мертвых» И.Шмелева	171
Жаткин Д.Н., Бобылёва С.В. (Пенза)	К вопросу о традициях творчества Дж.Г.Байрона в лирике И.И.Козлова	178
Варда А. (Лодзь)	Культурно-исторический и интертекстуальный контексты «Оды к премудрой Фелице от старого русского пииты из царства мертвых» Н.П.Николева	187
Егоров И.В., Лидергос Н.В. (Гродно)	Жанрово-стилевая традиция М.Монтеня в «Евгении Онегине» Пушкина	194
Соколова В.Ф. (Могилев)	Идеи культурно-исторической школы и «народное христианство» Ф.М.Достоевского	201

Пудова Т. (Слупск)	Автор в гоголевском контексте (Сергей Никшич «Полумертвые души»)	208
Рацэўніцава Н.Б. (Мінск)	«Страканиці дудар» Ёзэфа Каэтана Тыла	217
Панасюк В.Ю. (Сумы)	Литература и опера: интертекстуальный аспект	224
Страх С.И. (Минск)	Образ истинного художника в романе К.Воннегута «Синяя борода»	231
Гладкова Г.А. (Віцебск)	Творчае асэнсаванне паэтыкі класіцызму ў паэме І.Быкоўскага «Касцёл славы»	237
Старцева Н.Р. (Гродно)	«Лизин текст» в романе Л.Улицкой «Искренне ваш Шурик»	245
Кваша Ю.А. (Магадан)	Формы и функции аллюзий на роман «Преступление и наказание» Ф.М.Достоевского в романе Б.Акунина «Ф. М.»	250
Купцова О.Н. (Москва)	Островский и «чужой текст» (к проблеме авторства в русской драматургии середины XIX в.)	256
Бабук А.В. (Гродно)	Концепт «закон» в американской и русской литературе	262

АВТОР И ЧИТАТЕЛЬ: ПОНИМАНИЕ, РЕКОНСТРУКЦИЯ СМЫСЛА, ИНТЕРПРЕТАЦИЯ, ГЕРМЕНЕВТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ АВТОРСТВА

Попиашвили Н., Хатнашвили Х. (Тбилиси)	Авторское «я» и читатель в художественном тексте	269
Бакыш Игісаевна Дуапина (Астана)	Проблемы изучения детектива: опыт немецкого литературоведения	278
Смирнов А.С. (Гродно)	Любовная ситуация как кодирующий механизм в романе А.С.Пушкина «Евгений Онегин»	293
Шьманская В.Ю. (Мінск)	Метафары псіхалагічнага тыпу і іх інтэрпрэтацыя	300
Сабуць А.Э. (Гродна)	Аўтарскія і чытацкія інтэрпрэтацыі ў постмадэрнісцкім тэксце	308
Асташкевич Н.Ю. (Гродно)	Ремейк как театр насилия: «Анна Каренина 2» Олега Шишкина	315

Башкиров Д.Л. (Минск)	«Каноническое» и «апокрифическое» начала в творчестве Ф.М. Достоевского и понимание «нового» в искусстве	320
Бруйло Е.Д. (Гродно)	Автор и читатель в поэме Н.В. Гоголя «Мертвые души»	329
Васильева А.Н. (Минск)	Некоторые аспекты функционирования историографического текста в поле документальной прозы: к проблеме аутентичности	335
Гулевич Е.В. (Гродно)	«Тургеневский» психологизм Г. Джеймса	345
Капшай Н.П. (Гомель)	Функция читача ў сэнсаўтваральным працэсе «Казак жыцця» Якуба Коласа	355
Тышковска-Каспшак Э. (Вроцлав)	Страх смерти хуже самой смерти (страх смерти в прозе Сергея Довлатова)	361
Шевцова Л.И. (Витебск)	Путь читателя-школьника к автору и его произведениям на уроках литературы	367
Лобова О.В. (Сумы)	Школьник – учебник – автор: литературный компонент в содержании учебной книги	376

Научное издание

**АВТОР КАК ПРОБЛЕМА ТЕОРЕТИЧЕСКОЙ
И ИСТОРИЧЕСКОЙ ПОЭТИКИ**

Сборник научных статей

В 2 частях
Часть 2

Ответственный за выпуск: *Н.Н. Красницкая*
Компьютерная верстка: *А.А. Семак*
Дизайн обложки: *О.В. Канчуга*

Подписано в печать 10.12.2008. Формат 60x84/16.
Бумага офсетная. Печать RISO. Гарнитура Таймс.
Усл. печ. л. 22,55. Уч.-изд. л. 27,71. Тираж 140 экз. Заказ 0152

Издатель и полиграфическое исполнение:
Учреждение образования «Гродненский государственный
университет имени Янки Купалы»

ЛИ № 02330/0133257 от 30.04.2004 г.
ЛП № 02330/0056882 от 30.04.2004 г.

Пер. Телеграфный, 15а, 230023, Гродно.

ISBN 978-985-515-111-2

